

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATerea DISCRIMINĂRII
Autoritate de stat autonomă

Operator de date cu caracter personal nr. 11375

Hotărârea Nr. 395
din 06.06.2016

Dosar nr: 6A/2016

Petiția nr: 3391/31.05.2016 conexată cu petiție nr. 3519/06.06.2016

Petenți: Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii - Romani Criss, Federația Română de Fotbal, Liga Profesionistă de Fotbal, Fundația Policy Center for Roma and Minorities, Asociația ActiveWatch, Asociația Accept, Centrul Euroregional pentru Inițiative Publice, Asociația Centrul European pentru Drepturile Copiilor cu Dizabilități, Centrul pentru Inovare Publică, Centrul de Dezvoltare Curriculară și Studii de Gen FILIA, Fundația Centrul Parteneriat pentru Egalitate, Societatea Academică din România, Asociația Institutul pentru Politici Publice, Friedrich Ebert Stiftung Reprezentația România

Reclamați:

Obiect: afirmații discriminatorii la adresa comunității congoleze

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

1. Numele și domiciliul petentului

CNCD, cu sediul în București, str. Valter Măcăineanu, nr. 1-3, sector 1

Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii – Romani Criss, cu sediul în str. Răspântiilor nr.11, sector 2, București

2. Denumire și domiciliu reclamați

.....

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

3. Prezenta speță vizează afirmațiile reclamaților la adresa reprezentanților echipei naționale de fotbal a Republicii Democratice Congo, dar și a suporterilor congolezi: „Noi îl avem pe Father Chitken, ei îl au pe Father Monkey”. „Cei din Congo au venit cu 8.000 de maimuțe, au fost susținuți de 8.000 de maimuțe. Zicem de maimuțe pentru că pregătim ceva cu maimuțe la Radio ZU”. „Galeria lui Congo se cheamă Coadă de maimuță. La intrările în stadionul unde s-a ținut meciul cică era o coadă de maimuțe, n-ai văzut așa ceva”. „Care e diferența între antrenorul nostru și cel din Congo: Tata ...crede în Dumnezeu, antrenorul lui Congo crede în Cimpanzeu”. „Au jucat cu gorilienii, practic. Să faci 1-1 cu gorilienii nu-i de ici, de colo. Ția au mușchi, se ascund prin copaci...”

III. Citarea părților

4. În temeiul art. 20, alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, în data de 06.06.2016 s-a îndeplinit procedura de citare a părților.

IV. Susținerea părților

Susținerea petenților

5. În ediția din 26 mai 2016 a emisiunii “Morning Zu” difuzată de postul Radio Zu, moderatorii au făcut glume și afirmații peiorative la adresa reprezentanților echipei naționale de fotbal a Republicii Democrate Congo, dar și a congolezilor în general. „Noi îl avem pe Father Chitcken, ei îl au pe Father Monkey”. „Cei din Congo au venit cu 8.000 de maimuțe, au fost susținuți de 8.000 de maimuțe. Zicem de maimuțe pentru că pregătim ceva cu maimuțe la Radio ZU”. „Galeria lui Congo se cheamă Coadă de maimuță. La intrările în stadionul unde s-a ținut meciul cică era o coadă de maimuțe, n-ai văzut așa ceva”. „Care e diferența între antrenorul nostru și cel din Congo: Tatacrede în Dumnezeu, antrenorul lui Congo crede în Cimpanzeu” „Au jucat cu gorilienii, practic. Să faci 1-1 cu gorilienii nu-i de ici, de colo. Ția au mușchi, se ascund prin copaci...”.

6. În drept, petenții invocă prevederile art. 2 alin 1 și 4 și art. 15 din OG nr. 137/2000, republicată.

Susținerile reclamațiilor

7. Reclamații, prezenți la ședința de audieri, nu neagă acuzațiile. Mai mult, recunosc că au greșit, însă fără nicio intenție de a discrimina ori de a încălca demnitatea persoanelor în cauză. În acest sens, reclamații susțin că nefericitul moment a avut loc ca urmare a meciului de fotbal dintre echipa Națională a României și echipa Națională RD Congo, iar comentariile au fost, sau cel puțin s-a dorit să fie, în sensul umoristic.

Aceștia mai susțin că regretă tot ce s-a întâmplat, și-au prezentat scuzele în mod public membrilor comunității congoleze și celor care s-au simțit lezați, inclusiv reprezentanților Republicii Democrate Congo la sediul Ambasadei de la București.

V. Motivele de fapt și de drept

8. În fapt, Colegiul director reține afirmațiile reclamațiilor „Cei din Congo au venit cu 8.000 de maimuțe, au fost susținuți de 8.000 de maimuțe. Zicem de maimuțe pentru că pregătim ceva cu maimuțe la Radio ZU”. „Galeria lui Congo se cheamă Coadă de maimuță. La intrările în stadionul unde s-a ținut meciul cică era o coadă de maimuțe, n-ai văzut așa ceva”. „Care e diferența între antrenorul nostru și cel din Congo: Tata ...crede în Dumnezeu, antrenorul lui Congo crede în Cimpanzeu” „Au jucat cu gorilienii, practic. Să faci 1-1 cu gorilienii nu-i de ici, de colo. Ția au mușchi, se ascund prin copaci...”

9. În drept, Colegiul trebuie să analizeze afirmațiile reclamațiilor din perspectiva echilibrului dintre principiul libertății de exprimare și dreptul la respectarea demnității umane și a nediscriminării (art. 2 alin. (1), art. 15 și art. 2 alin. (8) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată).

10. Potrivit art. 2 alin. (1) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție

sau preferință pe baza unui criteriu, care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege. O formă a discriminării este hărțuirea reglementată de art. 2 alin. 5 din O.G. 137/2000 ca fiind un comportament pe baza unui criteriu, care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv.

11. În raport cu protecția demnității umane și dreptul la nediscriminare, art. 2 alin. (8) din O.G. 137/2000 dispune că „Prevederile prezentei ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”.

De asemenea, potrivit **art 30 alin 1 și 2 din Constituția României** „Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile. Cenzura de orice fel este interzisă.”

12. Cu toate acestea dreptul la liberă exprimare nu este un drept absolut, iar legiuitorul a instituit în textul constituțional limitele exercitării dreptului la liberă exprimare, astfel, potrivit **art. 30, alin. 6 și 7 din Constituția României** „Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.”

În aceste condiții, exercitarea libertății de exprimare comportă și obligații, și poate fi supusă unor condiții, restricții ori sancțiuni, numai în măsura în care acestea sunt prevăzute expres de lege și sunt necesare într-o societate democratică, pentru protecția demnității, reputației sau drepturilor altora.

13. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie **să fie prevăzută de lege** (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite condiții: să fie previzibilă și accesibilă), **să urmărească un scop legitim, să fie necesară într-o societate democratică și să fie proporțională cu scopul urmărit** (Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

14. Raportat la **prima cerință**, cea a **existenței unei prevederi legale**, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000. De asemenea, Constituția României în art. 1 alin. (3) consacră garantarea demnității omului ca valoare supremă a legii fundamentale și a democrației.

Apreciem că **textele normative în cauză sunt previzibile și accesibile**, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Scopul legitim urmărit constă în protecția demnității umane a persoanelor care au o altă culoare a pielii .

15. Articolul 15 din același act normativ instituie următoarele: „*constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității sau crearea unei atmosfere intimidante, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acesteia/acestuia la o rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau categorie defavorizată, ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia/acesteia*”.

18. Raportat la speță, Colegiul director reține că reclamații, în calitatea lor de persoane publice, moderatori radio și TV, persoane care se află permanent în atenția publică, au făcut afirmații care creează un cadru intimidant, ostil, degradant și ofensator persoanelor de culoare.

Colegiul va analiza dacă plângerea, în fapt, îndeplinește condițiile prevăzute la art. 15 din O.G. 137/2000, respectiv:

- constituie un comportament manifestat în public;
- comportamentul are caracter de instigare sau/și vizează atingerea demnității ori/și crearea unei atmosfere de intimidare, ostilă degradantă ofensatoare îndreptată împotriva persoanelor de culoare.

În acest sens, Colegiul director reține că este mai mult decât evident “spațiul public”, având în vedere faptul că afirmațiile au fost făcute în direct la radio, iar în acest caz informația difuzată capătă un **caracter public**.

19. Cu privire la comportament/afirmații, Colegiul reține că reclamații au făcut “glume” la adresa jucătorilor și suporterilor congolezi, care sunt persoane de culoare. Astfel, aceștia au asociat persoanele vizate cu o maimuță.

Astfel, se constată că afirmațiile de mai sus au un conținut rasist expres și accentuat. Prin utilizarea acestora s-a creat o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare la adresa persoanelor din galeria echipei de fotbal oaspete, respectiv suporterii congolezi.

În prezenta speță determinant este faptul că cetățenii din galeria echipei oaspete, cetățeni de origine africană, au fost comparați cu maimuțele față de care se utilizează prejudecăți negative și elemente publice de notorietate cu caracter rasist, iar comparația în acest caz exprimă o prejudecată negativă față de persoanele de culoare, întocmai pe considerentul culorii pielii. Prin asemănarea cu maimuțele se transmite ideea că africanii au un statut de inferioritate, de subdezvoltare lipsiți de demnitate umană și cărora nu li se cuvine un tratament uman, de respect.

Suntem în prezența unor afirmații rasiste ori de câte ori omul este comparat pe cu un animal pe considerentul culorii pielii și al statutului de inferioritate umană (cum ar fi comparația cu o cioară sau o maimuță).

20. Măsura constatării și sancționării unui astfel de comportament **este necesară într-o societate democratică** în care demnitatea umană este garantată. Demnitatea umană este un element important în respectul de sine al oricărui cetățean.

Măsura este proporțională cu scopul urmărit, astfel constatarea contravenției și aplicarea unei sancțiuni sunt proporționale cu necesitatea protecției demnității umane a persoanelor homosexuale din România.

21. Totodată, Colegiul director reține că este esențial pentru persoanele care se exprimă public și sunt formatori de opinie **să evite comentarii care pot răspândi și conduce la creșterea intoleranței** (a se vedea Feret v. Belgium (no. 15615/07), Chamber of Judgment of 16 July 2009 – Curtea Europeană a Drepturilor Omului).

În temeiul celor mai sus, Colegiul director constată că s-au îndeplinit condițiile prevederilor art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20. alin.(2), din O.G.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, **cu 5 voturi pentru și 2 voturi împotriva,**

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate intră sub incidența prevederilor art. 2 alin.1 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată;
2. Sancționarea reclamatuluicu amendă contravențională în valoare de 5000 lei, potrivit art.2 alin.11 și art. 26 alin.1 din O.G. Nr. 137/2000 coroborat cu art. 8 din O.G. nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare;
3. Sancționarea reclamatuluicu amendă contravențională în valoare de 5000 lei, potrivit art.2 alin.11 și art. 26 alin.1 din O.G. Nr. 137/2000 coroborat cu art. 8 din O.G. nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare;
4. Obligă reclamații să publice în mass-media, un rezumat al hotărârii de constatare, în conformitate cu art. 26 alin 2 din OG nr. 137/2000 republicată.
5. O copie a hotărârii se va transmite părților

VI. Modalitatea de plată a amenzii

6.1.Amenda contravențională se va plăti la Direcția de Taxe și Impozite a municipiului Baia Mare, respectiv Direcția de Taxe și Impozite a 3 Sectorului 1 București, conform Ordonanței nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor. Contravenientul este obligat să trimită dovada plății amenzii către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (cu specificarea numărului de dosar).

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BERTZI THEODORA – Membru

DINCĂ ILIE – Membru

GHEORGHIU LUMINIȚA – Membru

HALLER ISTVAN – Membru

LAZĂR MARIA – Membru

MANOLE FLORIN – Membru

Data redactării: 13.06.2016

Motivat în fapt și în drept Asztalos Csaba Ferenc
Angelica Paraschiv Gergely

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal de 15 zile, potrivit **OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.